

vaststellen van een zogenoemd basisnet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, water en spoor.

Een basisnet houdt een netwerk in voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over van belang geachte infrastructuur. Aan dit netwerk van doorgaande wegen, spoorlijnen en waterwegen wordt een bepaalde begrensde risicoruimte gegeven. Binnen die risicoruimte worden grenzen gesteld aan de vervoerszijde en de ruimtelijke zijde. De Wet basisnet betreft de vervoerszijde en middels het Besluit externe veiligheid transportroutes worden regels en bepalingen ten aanzien van de ruimtelijke aspecten vastgelegd.

Met de Wet basisnet wordt beoogd, evenwicht te scheppen tussen soms conflicterende belangen, tussen de ruimtelijke belangen, vervoersbelangen en de veiligheid van mensen die verblijven in de nabijheid van de aangewezen infrastructuur. Langs of op elke route deel uitmakend van het basisnet worden plaatsen aangewezen waarbij het risico vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen niet meer mag bedragen dan hetgeen maatschappelijk aanvaardbaar wordt geacht. De fractie van de PVV is van mening dat dit wetsvoorstel in ieder geval de afweging die gemaakt wordt tussen de conflicterende belangen een goede is.

Met betrekking tot de risiconiveaus wordt uitgegaan van een plaatsgebonden en groepsgebonden risico met hieraan gekoppeld een kansberekening die een norm oplevert die niet overschreden mag worden omdat anders datgene wat maatschappelijk aanvaardbaar geacht wordt te zijn, ook overschreden zou worden.

Het basisnet gaat uit van de risicobenadering zoals uitgewerkt in de nota Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen. Kort gezegd komt dat neer op de kans dat een ongeval zich voordoet vermenigvuldigd met het effect door dat ongeval op personen in de ruimte naast en boven de infrastructuur. Door bijvoorbeeld te spreken over een plaatsgebonden risico met een maximale kans van 10^{-6} is de kans om te overlijden voor een persoon niet meer dan één op de miljoen per jaar. Juist daarom wil mijn fractie de minister erop wijzen dat zelfs wanneer de kans op overlijden laag wordt ingeschat vanwege het risico dat de maatschappelijke onrust, als er toch een ongeval met dodelijke afloop te betreuren is, groot zal zijn ongeacht welke norm gekozen wordt.

Een algemeen verschijnsel doet zich voor op het moment van een ongeval met een grote impact op de samenleving en/of personen. Dat verschijnsel staat bekend als de incident-regelreflex. Dit betekent dat na een incident met maatschappelijke impact de politiek haast reflexmatig gaat roepen dat er meer en/of andere regels nodig zijn. Zelfs al kiezen we in het geval van het basisnet voor een nog kleinere kans op het zich voordoen van een dodelijk ongeval, dan nog zal de politiek en daarmee de samenleving roepen om actie voor nog meer en strengere regels. Nog meer regels en bepalingen die vaak veel geld kosten en nauwelijks meerwaarde bieden anders dan de tijdelijke schijnzekerheid bij burgers dat de overheid er wel voor zal zorgen dat hen nooit iets zal overkomen.

De fractie van de PVV is van mening dat een overheid helder en eerlijk moet communiceren wat de burgers in ons land mogen en kunnen verwachten met betrekking tot de rol van de overheid over de grenzen van haar verantwoordelijkheid met betrekking tot het lopen van risico's in het maatschappelijk verkeer. Wat ons betreft is het managen van de verwachtingen van burgers over de grenzen van de verantwoordelijkheid voor risico's be-

langrijker dan het blijven volgen van de incident-regelkramp waarin we ons steeds weer manoeuvreren na het zich voordoen van een ongeval.

Ik roep de staatssecretaris dan ook op, in haar communicatie helder en duidelijk te zijn over de grenzen van de verantwoordelijkheid die zij heeft inzake het zich kunnen voordoen van incidenten en de onmogelijkheid om altijd en overal elk incident te voorkomen. De fractie van de PVV staat in beginsel positief tegenover het voorliggende wetsvoorstel, maar heeft op het punt van de beheersbaarheid van het basisnet een aantal vragen aan de staatssecretaris. Deze vragen spitsen zich toe op mogelijke overschrijdingen van ingestelde risicoplafonds voor het wegverkeer over het basisnet en de frequentie waarmee gemonitord wordt omdat in het geval van het wegverkeer sterk afwijkend beleid wordt gevoerd ten opzichte van het Basisnet Spoor en Water. De frequentie van monitoren bij het spoor- en waternet liggen veel hoger dan bij het Basisnet Weg. Het is mijn fractie onduidelijk, anders dan het argument van aansluiting vinden bij de bestaande praktijk, waarom slechts een vijfde deel van het Basisnet Wegverkeer jaarlijks gemonitord wordt en de spoor- en waternetten per kwartaal, dat laatste dus met een veel hogere frequentie.

Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg betekent dit dat eens in de vijf jaar een complete cyclus doorlopen wordt ten aanzien van eventuele overschrijding van ingestelde risicoplafonds. Mijn fractie is van mening dat de frequentie van het monitoren van het Basisnet Wegverkeer wellicht onvoldoende waarborgt dat er snel en adequaat gereageerd kan worden bij dreigende overschrijdingen van ingestelde risicoplafonds.

De fractie van de PVV verzoekt de staatssecretaris met andere argumenten dan tot nu toe tijdens het schriftelijk overleg zijn aangevoerd, te onderbouwen waarom zij denkt dat het voldoet om het Basisnet Wegverkeer slechts eens in de vijf jaar volledig te monitoren. Tevens heb ik de vraag aan de staatssecretaris hoe zij na een ernstig incident op het Basisnet Wegverkeer aan de burgers denkt te kunnen uitleggen dat het voldoende was om eens in de vijf jaar het volledige basisnet te monitoren.

Over een periode van vijf jaar is naar onze mening overschrijding van de ingestelde risicoplafonds aannemelijk en zal mogelijkerwijs niet tijdig onderkend worden in de huidige monitoringssystematiek. In theorie zou een bepaald gedeelte van het Basisnet Wegverkeer vier tot vijf jaar de risicoplafonds kunnen overschrijden zonder dat de overheid dit opmerkt en/of maatregelen kan nemen.

Ik rond af. De fractie van de PVV staat welwillend tegenover het voorliggende wetsvoorstel, maar zal de antwoorden van de staatssecretaris zeker meenemen bij het bepalen van een definitief standpunt inzake dit wetsvoorstel. Zij ziet dan ook uit naar die antwoorden.

De voorzitter:

Het woord is aan mevrouw Koning, die haar maiden-speech zal houden.

Mevrouw Koning (PvdA):

Voorzitter. Ook namens de fractie van de Partij van de Arbeid heet ik de staatssecretaris van harte welkom in de Eerste Kamer.

Namens de Partij van de Arbeid mag ik het woord voeren over dit wetsvoorstel. In dit wetsvoorstel wordt ver-

Koning

helderd dat risico's niet uitgesloten kunnen worden, maar wel gemaximeerd. Tot voor kort deed de heer Putters dit onderwerp namens de PvdA en het is me echt een eer in zijn voetsporen te mogen treden.

Een risicoloze samenleving bestaat niet. En de overheid zou ook niet moeten willen uitstralen dat alle risico's weggenomen worden. Moet de overheid alles dan maar overlaten aan de samenleving? Nee, naar de mening van de PvdA is het een verantwoordelijkheid van de overheid om een afweging te maken tussen belangen van bewoners en werkkenden, belangen van economische activiteit en de mogelijke maatschappelijke gevolgen van ernstige ongelukken. Bovendien is het belangrijk dat de rijksoverheid mensen in staat stelt, zelf een goed beeld te vormen van de risico's en het eigen gedrag daarop af te stemmen. Vooral voor de meer kwetsbaren zou dit een belangrijke afweging moeten zijn of je nu jong bent of oud.

Maatregelen om de risico's te beperken, kunnen hierbij zowel door vervoerders van gevaarlijke stoffen als door de ruimtelijke inpassing van kwetsbare objecten worden genomen. Het verminderen van de noodzaak, gevaarlijke stoffen te vervoeren is belangrijk, maar geen onderdeel van dit wetsvoorstel, zoals anderen vandaag ook al zeiden. Toch zijn wij benieuwd naar de antwoorden op de vragen die eerdere sprekers hierover hebben gesteld. Ook het beperken van de risico's die met het noodzakelijke vervoer samengaan, is een belangrijk onderwerp. Kan de staatsecretaris aangeven hoe er gestuurd wordt op het verminderen van risico's door het vervoer van gevaarlijke stoffen? Ik weet dat dit geen onderdeel is van het voorliggende voorstel, maar dit is wel erg relevant voor de context. Welke rol ziet zij in het omgaan met risico's rond het vervoer van gevaarlijke stoffen door vervoerders, maar door andere overheden, en door bewoners en werkkenden die ook een verantwoordelijkheid dragen?

Ik ga terug naar het voorliggende voorstel. Het vastleggen van de routes waarlangs gevaarlijke stoffen mogen worden vervoerd, gecombineerd met de maximale risico's die dit vervoer op de omgeving mag hebben, past bij de taakopvatting die wij van de overheid hebben. Dit voorstel schept daarmee helderheid voor vervoerders van gevaarlijke stoffen en voor partijen die lokaal de ruimtelijke ordening en ruimtelijke invulling ter hand nemen. Met dit instrument kunnen dichtbebouwde gebieden meer worden ontzien.

Wij hebben geconstateerd dat het voorstel ons inziens past bij de taak van de rijksoverheid. Vervolgens is het de vraag of de risicoplafonds goed worden bepaald. Dat is het geval. Blijkens de antwoorden op vragen uit de Kamer wordt zorgvuldig omgegaan met de kennis over risicobeheersing. Over de systematiek zijn nog vragen te stellen. Ik begrijp dat er een andere rekenmethode wordt gevolgd dan bijvoorbeeld bij de brandweer of bij veiligheidsregio's wordt gehanteerd. Uiteindelijk gaat het erom dat de uitkomst van de risicoberekening niet als een gegeven wordt beschouwd, maar als input voor een bestuurlijke afweging. Om de risico's te bepalen, wordt een rekenmethodiek gehanteerd en worden er uitgangspunten vastgelegd. Het geheel geeft een geobjectiverd beeld van de kans op en de effecten van incidenten. De uitkomst van de berekening is meer dan alleen een technisch gegeven en dient als input voor de afweging met betrekking tot de risicoplafonds. Dan mag ik als ingenieur verzuchten dat het gelukkig meer is dan een technische exercitie. De Partij van de Arbeid-fractie vraagt de staatsecretaris wel aan te geven hoe het precies zit met de re-

kenmethode voor risico's RBM II en de uitgangspunten van de handleiding risicoanalyse transport (Hart). Wat als er nog betere methodes worden ontwikkeld? Waar wordt de methode vastgelegd? Wij begrijpen dat voor de brandweer en de veiligheidsrisico's andere methodes worden gehanteerd.

Ik wil de staatsecretaris nog twee andere vragen van meer inhoudelijke aard stellen. Allereerst een vraag over artikel 14 van het voorliggende voorstel. In het tweede lid wordt de minister de mogelijkheid gegeven om plaatsen aan te wijzen waar een lagere kans op overlijden mag zijn; namelijk een kans van 10^{-7} of 10^{-8} in plaats van 10^{-6} , eens in de miljoen jaar. Als wij dat goed begrijpen, tot welk maximum, welk plafond geldt dan in het derde lid van artikel 14 dat ook gaat over lagere risicoplafonds?

Mijn derde inhoudelijke of technische vraag is van een geheel andere orde. In artikel 25 is opgenomen dat Rijk en gemeenten borden plaatsen bij wegen waarover gevaarlijke stoffen mogen worden vervoerd. De provincie wordt daarin niet genoemd. Is vergeten dat ook langs het provinciale netwerk dat volgens artikel 23 moet worden aangewezen, borden moeten komen te staan om te vermelden dat gevaarlijke stoffen over die wegen mogen worden vervoerd?

Na deze drie inhoudelijke vragen wil ik nog een ander punt adresseren, te weten de communicatie over het basisnet met bestuurders en bewoners. Een probleem dat het wetsvoorstel niet vangt en ook eigenlijk niet kan vangen, is het veiligheidsgevoel van omwonenden en werkkenden. Bewoners en bedrijven in de nabijheid van een route waarover gevaarlijke stoffen vervoerd mogen worden, zullen vermoedelijk niet overtuigd worden door de correcte constatering dat de risicoplafonds helpen om "op duurzame en robuuste wijze de spanning tussen vervoer ruimte en veiligheid beheersbaar te maken en voor lange tijd in balans te brengen".

Ik spreek dit vermoeden niet zo maar uit, maar na jarenlange ervaring op gemeentelijk niveau als volksvertegenwoordiger en bestuurder, en mede vanuit mijn huidige positie als lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland. Voorafgaand aan deze bespreking gaf ik de staatsecretaris aan dat in die provincie morgen over Odfjell, een Brzo-bedrijf, wordt gesproken; een onderwerp dat ook in dit opzicht relevant is. In de rollen die ik zojuist noemde, heb ik menig reactie langs gehad en menig gesprek gevoerd over maatregelen die als riskant voor de eigen leefomgeving werden beleefd. Of het nu gaat over een lpg-tank of, erger, over hoogspanningsleidingen, bij ruimtelijke-ordeningsinstrumenten zoals bestemmingsplannen en provinciale structuurvisies komen altijd reacties over gevaarlijke locaties. En ook bij de voorbereiding van het dossier dat wij nu onderhanden hebben, kwam ik brieven tegen van bezorgde inwoners en bedrijven.

De PvdA las in de beantwoording dat de staatsecretaris aangeeft dat "het goed is om er bij stil te staan dat elk mensenleven telt en ieder dodelijk slachtoffer een pijnlijk gemis in zijn omgeving achterlaat." Juist dat beseft maakt mensen zo bezorgd en kwetsbaar. Juist dat maakt dat bewoners zich bij het vaststellen van bestemmingsplannen waarin de risicoplafonds vastgelegd worden, onveilig voelen. Zij beseffen dat er zich iets gevaarlijks zou kunnen voordoen.

Er speelt echter nog iets anders. Het feit dat de besluitvorming over het basisnet op rijksniveau genomen wordt, terwijl provinciaal de risicokaart wordt bijgehouden en de omgevingsvergunningen lokaal worden gegeven, is een

Koning

opmaat voor mensen om het gevoel te ontwikkelen dat overheden zich achter elkaar verschuilen. Namens onze fractie vraag ik de staatssecretaris of zij een rol voor de rijksoverheid ziet in het communiceren over en het meer geaccepteerd krijgen van het basisnet, zowel ten opzichte van bewoners als van bestuurders. Welke rol ziet zij hierbij voor de provinciale en gemeentelijke overheid? Overigens stellen we deze vraag niet vanuit de opvatting dat communicatie pas goed is geweest als er geen enkele bewoner of geen enkel bedrijf meer is met een onprettig gevoel over de besluitvorming. Wij denken wel dat de technische insteek, de methode van berekening de suggestie kan wekken dat er geen oog is voor die zorgen en gevoelens, die wel in de memorie van antwoord zijn aangegeven. De communicatie over dit wetsvoorstel zou ons inziens een erkenning van deze gevoelens als insteek kunnen hebben.

Ik heb aangegeven dat dit voorstel in principe past bij onze opvatting over de taak van de overheid. Ik heb drie meer inhoudelijke vragen gesteld. Vervolgens heb ik gevraagd naar de communicatie over dit voorstel door de rijksoverheid. Met deze eerste bijdrage namens de Partij van de Arbeid heb ik geprobeerd, zowel het achterliggende doel en de kwaliteit van het voorstel als de meer uitvoerbare kanten er omheen te adresseren.

De voorzitter:

Dank u, mevrouw Koning. Ik wens u graag van harte geluk met uw maidenspeech. Al twee weken na uw beëdiging – het is altijd een voorrecht om een koning te beëdigden – geeft u ons de gelegenheid om kennis te nemen van uw politieke stem in dit huis. Staat u mij toe om bij deze felicitatie kort iets van uw achtergrond te schetsen.

U studeerde bosbouw aan de Landbouwniversiteit van Wageningen. Van 1995 tot 1997 was u aan deze universiteit onderwijscoördinator. Van Wageningen stapte u over naar de Technische Universiteit Delft, waar u tot 2006 in diverse functies werkzaam was, eerst als managementtrainee en later als plaatsvervangend faculteitssecretaris en beleidsmedewerker.

Van 1994 tot 1997 was u voor de PvdA lid van de gemeenteraad van Wageningen. In 1995 was u enige maanden persoonlijk medewerker van Tweede Kamerlid Rob van Gijzel van de PvdA. Van 2002 tot 2006 was u lid van de gemeenteraad van Delft, alwaar u na de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 tot wethouder werd benoemd. Hier hield u zich bezig met het project Spoorzone, ruimtelijke ordening, verkeer, handhaving en toezicht. En, u zei het al, sinds 2011 bent u namens de PvdA lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland. Daar richt u zich op recreatie en natuurgebieden en geeft u er blijk van ook afiniteit te hebben met de ruimtelijke ordening in brede zin, het provinciaal fietsbeleid en het erfgoed. U zegt hierover dat u wilt meedenken, sparren en mensen uitdagen om iets te bereiken voor een mooiere openbare ruimte. In dat kader volgde u ook tussen 2010 en 2012 aan de Erasmus-universiteit Rotterdam de master City Developer. Voor deze studie stedelijke ontwikkeling deed u onderzoek naar de vraag wat de belemmeringen zijn voor gemeenten om te investeren in buitenspel, dus in kindvriendelijke buitenruimten. Via uw onderzoek raakte u betrokken bij Jantje Beton waar u tegenwoordig hoofd programma's bent. Het stimuleren van het welzijn van kinderen door hun de kans te geven in rust en veiligheid buiten te spelen, gaat u aan het hart. Zo heeft u zelfs een speciale website gelanceerd waarop ouders foto's kunnen plaatsen van leuke

speelplekken waar zij met de kinderen zijn geweest. Ook bent u voorzitter van de raad van commissarissen van de Woningstichting Buitenlust Oegstgeest en voorzitter van de Stichting Veilig Spelen. Naast dit alles bent u ook werkzaam als zelfstandig adviseur op het gebied van stadsontwikkeling.

Welnu, uw pluraliteit aan maatschappelijke en politieke ervaring voorspelt boeiende verdere bijdragen aan het werk van deze Kamer. Wij wensen u daarmee heel veel succes.

Ik schors de vergadering om de collegae de gelegenheid te geven, u geluk te wensen met uw maidenspeech.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De heer **Schaap** (VVD):

Voorzitter. Ook wij wensen de staatssecretaris van harte welkom in de Eerste Kamer. Het is een boeiend onderwerp en ik hoop dat wij daar een fijne dialoog over kunnen voeren.

De Wet vervoer gevaarlijke stoffen ofwel Wet basisnet, oogt eenvoudig, direct en overzichtelijk. Dit lijkt uit te nodigen tot een korte en krachtige behandeling, dus tot weinig discussie. De realiteit is echter anders en dat blijkt ook wel uit de inbreng van de collega's. Ik verwijs ook naar de kritische opmerkingen in de schriftelijke inbreng van de VVD. Onze fractie wil vandaag dan ook nog eens indringend ingaan op enkele cruciale aspecten van deze wet. Wij zijn ontevreden over de beantwoording van onze vragen in de memorie van antwoord en in de nadere memorie van antwoord. Er is ontwijkend op onze inbreng ingegaan. Hopelijk reageert de staatssecretaris vandaag wel concreet en beargumenteerd. Vooraf meld ik dat het ons in essentie niet alleen gaat om allerlei technische aspecten in dit wetsvoorstel, maar ook om daarin meegenomen uitgangspunten inzake risico's, risicoanalyses en preventieve maatregelen ten behoeve van de veiligheid. Deze uitgangspunten schieten tekort, zijn ondoorzichtig en nodigen niet tot een evenwichtige kosten-batenanalyse waar het gaat om het investeren in preventie.

Risico's en veiligheid zijn vaak al even gevoelige en tot de verbeelding sprekende kwesties als de daarmee samenhangende eisen die gesteld worden aan preventie. Soms is alleen al de dreiging van ongevallen of calamiteiten genoeg om emoties los te maken. Als ze zich dan werkelijk voordoen geldt dit in extremis. Voorbeelden te over. Denk aan natuurrampen, zoals aardbevingen, tornado's, overstromingen, extreme droogtes, epidemieën, uitbarstingen van ziekten en plagen, maar ook aan terroristische aanslagen of vliegtuigcrashes. Dit kan zich in het groot voordoen met veel emotie in de publieke sfeer, veelal aangejaagd door de media of zelfs uit het parlement. Dit kan zich ook op kleinere schaal voordoen, met leed in de private sfeer. Schaal en emoties zijn sterk bepalend voor de reacties op de risico's waarmee de mens geconfronteerd wordt. Omwille van het onderhavige onderwerp is het zinvol hierop wat dieper in te gaan.

Als de mens al ergens irrationeel mee neigt om te gaan, is het wel de beoordeling van risico's. Dit bedreigt ook de daaropvolgende eisen ten behoeve van de veiligheid. Risico's in het eigen dagelijkse leven en de eigen invloedssfeer worden vaak argeloos of roekeloos ondergaan: denk aan blessures bij sport of wintersport, of de vele ongevallen in de huishoudelijke sfeer. Hetzelfde